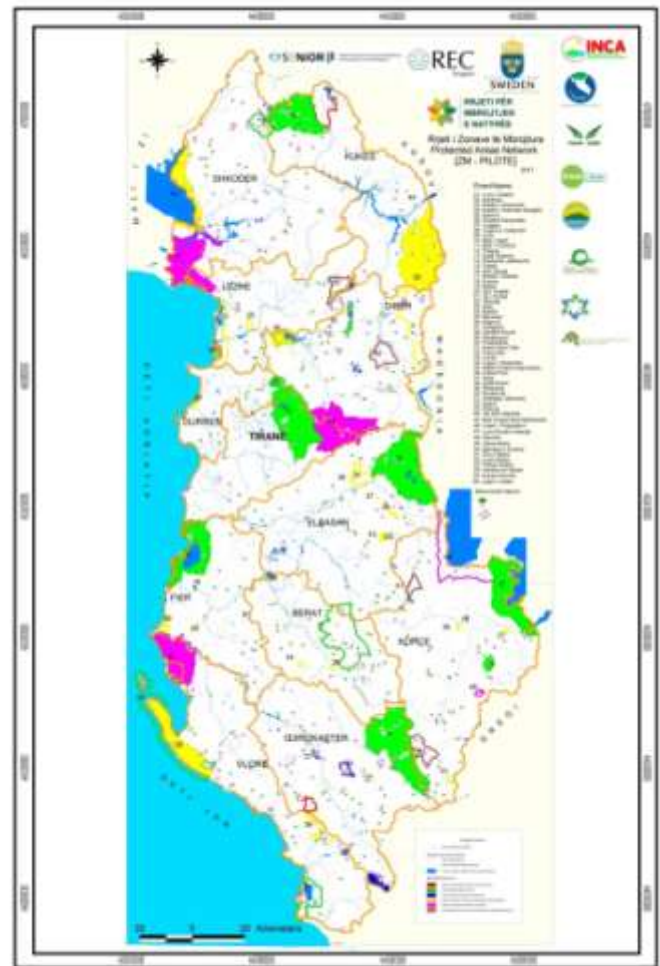

METODOLOGJIA IDENTIFIKIMI I PROBLEMATIKAVE KRYESORE TË ADMINISTRIMIT TË ZONAVE TË MBROJTURA, PERCEPTIMI I ROLIT TË OMSHC-ve DHE DISKUTIMI NË PUBLIK

*Përgatitur nga INCA: Në kuadër të projektit
“Promovimi dhe advokimi i menaxhimit të
qëndrueshëm të burimeve dhe vlerave natyrore në
zonat e mbrojtura”*

TIRANË, Shtator 2017

Kjo metodologji u përgatit nga Instituti për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri (INCA), në kuadër të programit “Mbështetje për organizatat mjedisore të shoqërisë civile në Shqipëri (SENiOR-II)”, që realizohet nga Qendra Rajonale e Mjedisit (REC) në Shqipëri, me mbështetje nga Qeveria Suedeze (SWEDEN)”, në kuadër të projektit “Promovimi dhe advokimi i menaxhimit të qëndrueshëm të burimeve dhe vlerave natyrore në zonat e mbrojtura”, që zbatohet nga INCA dhe Rrjeti për Mbrojtjen e Natyrës në Shqipëri.

Nëpërmjet këtij aktiviteti do të synohet aplikimi i një procesi vlerësimi për grumbullimin e informacionit faktik dhe real mbi të gjitha aktivitetet me impakt negativ brenda territorit në zonat e mbrojtura të përzgjedhura, duke përdorur metodologjinë e anketimit individual (pyetësorëve) dhe të takimeve me komunitetin si dhe palët e tjera të interesuara për përdorimin e burimeve natyrore dhe mirëmenaxhmin e ZM.

Siç dihet zonat e mbrojtura dhe parqet kombëtare, sikurse dhe pasuri të tjera natyrore, vazhdojnë të kenë impakte negative si rrjedhojë e mungesës së zbatimit të ligjit, mungesës së profesionalizmit të administratës përgjegjëse për menaxhimin e ZM, rritjes së kërkesës për përdorimin e burimeve natyrore për qëllime biznesi si dhe egzistencës/shpërndarjes së kompetencave në disa institucione.

Sfida më e madhe për ZM është ruajtja dhe zhvillimi i qëndrueshëm për të përmbushur objektivat dhe funksionet për të cilat ato janë krijuar dhe të jenë sa më të prekshme e të dëshiruara nga banorët, publiku dhe vizitorët.

INCA, së bashku me shoqata partenere të Rrjetit për Mbrojtjen e Natyrës, janë duke punuar për të forcuar marrëdhëniet ndërmjet zonave të mbrojtura dhe komuniteteve lokale. Në përgjithësi është pranuar që përmes partneritetit dhe bashkëpunimit me komunitetet lokale, OJF mjedisore, palët e tjera të interesuara, me administratat e ZM dhe struktura e bashkive mund të arrihet përmirësimi i ruajtjes dhe i menaxhimit të ZM, njëherazi edhe përfitime më të mëdha ekonomike, sociale, ekoturistike dhe mjedisore.

INCA, lider i Rrjetit për Mbrojtjen e Natyrës, në konsultim me organizatat pjesëmarrëse, ka punuar për hartimin dhe më pas zbatimin e kësaj metodologjie nëpërmjet anketimit individual si mjet efektiv për të arritur tek qytetarët dhe/apo banorët që jetojnë në afërsi të ZM. Kjo metodologji efektive do të marrë në konsideratë procesin e grumbullimit dhe analizimit të fakteve të mbledhura si dhe tërheqjen e vëmendjes publike drejt problematikave kryesore me të cilat përballen sot këto zona të mbrojtura pilote.

Nëformën më të thjeshtë, vlerësimi i mangësive është i nevojshëm pasi identifikon shkallën e cilësimit të ZM plotëson objektivat e caktuara të ruajtjes dhe të mirëmenaxhimit të ZM.

Metodologjia është hartuar për të mbledhur të dhëna mbi nivelin aktual të bashkëpunimit të komuniteteve lokale, OJF-ve mjedisore, të palëve të tjera të interesuara dhe zonave të mbrojtura të përzgjedhura.

Kjo metodologji do të ndihmojë në kryerjen e një analize të plotë mbi mangësitë në menaxhimin e ZM, duhet të nënvizojë prioritetet që duhen adresuar si dhe të përmbajë kapitullin e përfundimeve dhe rekomandimeve për masat e nevojshme në të gjitha zonat e marra në studim. Hartograhimi i presioneve dhe kërcënimeve ndaj ZM ekzistuese dhe ekosistemeve të

pambrojtura, njëherazi shërben edhe për të identifikuar veprimet emergjente që duhen marrë për kërcënimet ndaj sistemit të ZM.

Hartografimi i të gjitha impakteve negative që lidhen me menaxhimin e ZM është i vështirë pasi kërkon përvojë, kohë, mjete dhe ekspertizë shkencore, kështu që analiza do të bazohet tek të dhënat më kryesore, më të prekshme nga të gjithë aktorët, tek problematika aktuale që shqetësojnë dhe shoqërojnë ruajtjen dhe mirëmenaxhimin e ZM dhe të burimeve natyrore bashkëshoqëruese të tyre.

Identifikimi i ndikimeve kryesore mbi ZM do të ndihmojë në vendimmarrjet organizatat e ndryshme, AdRZM, Bashki, Media dhe publikun e gjerë, që t'i kushtojnë më shumë vëmendje menaxhimit të ZM dhe arritjeve të kriterëve të BE-së. Plotësimi i pyetësorit do të bëhet duke marrë në konsideratë palët e intresuar dhe grupet e tjera që kryejnë veprimtari në territorin e ZM apo dhe në zonat në afërsi të saj dhe që kanë ndikime mbi ZM, si: Komuniteti (Banorët), shkollat, biznesi, gratë, pylltarët, blegtorët, peshkatarët, kryetarët e fshatrave, operatorët turistike, OJF-mjedisore, media, etj.

Në fokus të kësaj metodologjie do të jetë edhe ngritja e kapaciteteve të përfaqësuesve të Rrjetit të Mbrojtjes së Natyrës, të Admidistratave të ZM dhe të OJF të tjera të pranishme në ZM pilote dhe pjesëmarrëse në këtë proces. Ngritja e kapaciteteve synon njohjen dhe interpretimin e dispozitave dhe akteve nënligjore në fuqi për ruajtjen e natyrës dhe si kryhet procesi i vlerësimit.

Roli i RrMN dhe ndihma që do të japim OJF-t mjedisore partnere lokale dhe Administratat e ZM në plotësimin e pyetësorit është shumë e vlerësuar. Në këtë mënyrë do të jemi në gjendje të vlerësojmë ndërveprimin ndërmjet ZM dhe komuniteteve të saj lokale si dhe të identifikojmë impaktet më negative në ruajtjen dhe menaxhimin e ZM-ve si dhe të shëmbujve e praktikave më të mira në këtë drejtim të zhvilluara deri më sot. Sfidat do të targetojë kryesisht shoqërinë civile dhe komunitetin lokal të ndikuar, administratën e zonave të mbrojtura dhe strukturat në pushtetet vendore përkatëse.

Ndërkohë do të punohet për realizimin e një raporti final mbi analizën e fakteve të mbledhura, identifikimin e nevojave aktuale për zbutjen dhe minimizimin e problemeve.

Contents

HYRJE	6
QËLLIMI DHE METODOLOGJIA	9
INTERVISTIMI	13
PYETËSOR PËR ZONAT E MBROJTURA	16
PËRMBAJTJA E PYETJEVE	16
1. <i>Grupmoshat e përfshira në anketim</i>	16
2. <i>A e keni dëgjuar që zona juaj ka statusin e “Zonës së Mbrojtur?”</i>	16
<i>Nëse PO, nga e keni marrë këtë informacion?</i>	16
3. <i>Sa e rëndësishme është ruajtja e Zonës së Mbrojtur (ZM)?</i>	17
4. <i>A ka plan të miratuar për menaxhimin e zonës së mbrojtur?</i>	17
5. <i>A mendoni se Rrjeti i ZM është prioritet në politikën shqiptare?</i>	17
6. <i>A organizohen takime të rregullta nga administrata e parkut për e ruajtjen dhe administrimin e ZM?</i>	17
7. <i>Si e vlerësoni menaxhimin e zonës së mbrojtur këto vitet e fundit?</i>	17
8. <i>Cili është mendimi juaj për punën e strukturave të Bashkisë në lidhje me ruajtjen dhe përdorimin e burimeve natyrore të zonës së mbrojtur?</i>	18
9. <i>Ç’farë do të donit të përmirësonit në menaxhimin e zonës tuaj të mbrojtur?</i>	18
10. <i>Si e vlerësoni nivelin e përfshirjes Tuaj në punët e zonës së mbrojtur?</i>	18
11. <i>A jeni përfshirë në ndonjë aktivitet menaxhues në ZM?</i>	18
<i>Nëse PO, tregoni aktivitetin ku Ju jeni përfshirë:</i>	18
12. <i>A Ju (për OJF-të) kërkojnë mendimin tuaj mbi çështjet në lidhje me aktivitetet që zhvillonin në ZM?</i>	19
13. <i>Cili është mendimi juaj për zbatimin e ligjshmërisë në lidhje me ruajtjen dhe menaxhimin e zonës së mbrojtur?</i>	19
14. <i>Nga pikëpamja Juaj, listoni se cilat janë 5 vlerat më të rëndësishme të ZM?</i>	19
15. <i>Shënoni përfitimet më të rëndësishme social-ekonomike-ekoturistike që zona e mbrojtur ofron për komunitetin lokal.</i>	19
16. <i>Identifikoni dhe listoni problemet me impakt negativ, të cilat dëmtojnë më rëndë mjedisin, biodiversitetin dhe statusin e ZM?</i>	19
17. <i>Listoni veprimtaritë me impakt negativ, sipas riskut potencial (nivelet të dëmtimit) të tyre?</i>	20
18. <i>Cilat janë rreziqet kryesore për zonën e mbrojtur?</i>	20
19. <i>Kush mendoni se janë shkaktarët e dëmtimit dhe ndotjes së mjedisit në ZM?</i>	20
20. <i>A zhvillohen aktivitete ndërgjegjësuese, edukuese dhe promovuese në ZM?</i>	21
<i>Nëse PO, Cilat janë ato?</i>	21
21. <i>Sa aktivitete janë kryer me nxënësit në zonën e mbrojtur në kuadër të programeve mësimore apo të orëve të hapura, gjatë një viti?</i>	21
22. <i>A janë trajtuar në mediat lokale dhe kombëtare problematikat e menaxhimit të ZM?</i>	21
Ç’FARË DO BËHET ME TË DHËNAT E GRUMBULLUARA?	22
KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME.....	22

HYRJE

Shqipëria tashmë ka krijuar një rrjet të gjërë e gjithëpërfshirës të zonave të mbrojtura, të shpërndarë në të gjitha rajonet e vendit, ç'ka duhet të ofrojë një bazë solide për krijimin e një rrjeti ekologjik kombëtar. Megjithatë, mbetet ende shumë për të bërë për sa i përket krijimit të lidhjeve potenciale midis zonave të mbrojtura ekzistuese dhe ndërmarrjes së masave të përshtatshme për mirëmenaxhimin dhe ruajtjen e natyrës.

Qëllimi kryesor për konsolidimin dhe mirëmenaxhimin e rrjetit të zonave të mbrojtura është krijimi dhe forcimi i kapaciteteve të menaxhimit të administratave për secilën ZM. Përmirësimi më i rëndësishëm në menaxhimin e tyre duhet të jetë forcimi i zbatimit të ligjit, ç'ka kërkon një bashkëpunim më të mirë midis institucioneve dhe autoritete të ndryshme në nivel qendror e lokal me komunitetin dhe palët e tjera të interesuara.

Zonat e mbrojtura dhe parqet kombëtare, sikurse dhe pasuri të tjera natyrore, vazhdojnë të dëmtohen rëndë për shkak të mosqeverisjes si duhet, lakmive dhe përdorimit kaotik të tyre. Sfidat më të mëdha për ZM është ruajtja dhe zhvillimi i qëndrueshëm për të përmbushur objektivat dhe funksionet për të cilat ato janë krijuar dhe të jenë sa më të prekshme e të dëshiruara nga banorët, publiku dhe vizitorët.

Në formën më të thjeshtë, vlerësimi i mangësive është një vlerësim i shkallës në të cilën sistemi i zonave të mbrojtura plotëson objektivat e ruajtjes të caktuar nga një vend për të përfaqësuar diversitetin biologjik të tij. Vlerësimi i mangësive mund të variojë nga shtrime të thjeshta, bazuar në krahasime hapësinore të biodiversitetit me zonat e mbrojtura ekzistuese, deri në studime komplekse, që kanë nevojë për të dhëna dhe analiza më të detajuara, përfshihet hartografinë dhe përdorimin e softveut për paruar analizat. Të gjitha vlerësimet e duhura të marrin në konsideratë një gamë mangësish të ndryshme në një rrjet zonash të mbrojtura si: *Mangësi përfaqësimi, ekologjike, menaxhimi apo dhe përfaqësimi të palëve të interesuara.*

Në vlerësimin e sistemit të zonave të mbrojtura në nivel kombëtar vërehet që shtrirja dhe konfigurimi i këtij sistemi mbështet ruajtjen e biodiversitetit. Sistemi i ZM ndalon në mënyrë të përshtatshme zhdukjen apo copëzimin e habitatit, të çdo lloji floristikë e faunistikë, fragmentin e tjetërsimit dhe përfaqëson të gjithë diversitetin e ekosistemeve në rajon. Politikat kombëtare për ZM shprehin qartë vizionin, qëllimet dhe objektivat e sistemit të ZM dhe ekziston një angazhim i dukshëm për ruajtjen dhe krijimin e një rrjeti përfaqësues të ZM.

Mjedisi politik lidhur me zonat e mbrojtura në përgjithësi vërehet pozitiv meqë ligjet që miratohen janë në përputhje me objektivat e ZM dhe nxisin efektivitetin e menaxhimit dhe politikat kombëtare nxisin menaxhimin e qëndrueshëm të territorit. Politikat kombëtare nxisin dialogun dhe pjesëmarrjen e shoqërisë civile dhe OJF mjedisore si dhe edukimin mjedisor në të gjitha nivelet. Nga ana tjetër, ekziston një moszbatueshmëri e theksuar e ligjit, angazhim dhe financim i pamjaftueshëm për administrimin e efektiv të sistemit të ZM. Objektivat e ruajtjes së mjedisit nuk janë përfshirë plotësisht në të gjitha aspektet e hartimit të politikave dhe ekziston një nivel i ulët komunikimi ndërmjet aktorëve të burimeve natyrore.

Gjatë kësaj periudhe është vërejtur se zonat e mbrojtura kryesisht parqet kombëtare janë ndeshur me mjaft probleme kryesore si:

1. Degradimi i habitateve, erozioni bregdetar, kodrinor dhe malor mbetet një dukuri në rritje

kjo dhe për shkak të ndërhyrjeve në lumenj, në zonën bregdetare dhe nga prerja e pyjeve dhe zjarret. Erozioni bregdetar kryesisht vërehet në ZM bregdetare, të cilat kanë sjellë edhe përkeqësim të kushteve ekologjike në lagunat dhe në grykëderdhjet e lumenjëve. Kjo situatë ka ndikim dhe degradimi të rregjimit ujqor, ndotjet nga materialet e pa rikuperueshme si plastikë, shkarkimet e ujërave të zeza dhe industriale, pakësim të ujëkëmbimit me detin të lagunave, etj.

Problemet e erozionit bregdetar janë të mëdha dhe kërkojnë ndërhyrje tepër specifike ndërlikasterialesi dhe projekte të veçanta, po kështu dhe për ZM kodrinore e malore.

2. Prerjet abuzive të pyjeve dhe kullotja e pakontrolluar brenda territorit apo në afërsi të të gjithë ZM-ve janë evidente. Sipas ligjit për zonat e mbrojtura nuk lejohet shfrytëzimi i pyjeve brenda territorit të ZM, pavarësisht nga kjo duhet të zbatohet më mirë edhe moratoriumi i ndalimit të prerjeve të pyjeve.

3. Rreziku i përhapjes së zjarreve është i pranishëm gjatë gjithë sezonit veror, sidomos në pyje e kullota. Vrehet se këto dy vite të fundi shkalla e intensitetit të rënies së zjarreve nuk ka tendencë uljeje. Përgjithësisht zjarret raportohen të qëllimshëm, por dhe nga praktikant e gabuara që ndjekin barinjët për përmirësimin e kullotave, nëpërmjet djegies së tyre. Ka raste për të hapur gurore si dhe për çështje të pronësisë a të dhënies në përdorim për qëllime biznesi, turizmi etj.

4. Përndjekja e shpëndeve dhe të kafshëve të egra, gjuetia, mbipeshkimi, peshkimi ilegal dhe përdorimi i mjeteve të ndaluara, kryesisht në zonën fushore, bregdetare dhe në laguna ende mbetet problem, megjithë shtyrjen e moratoriumit të ndalimit të gjuetisë. Më të kërcënuara janë zonat e mbrojtura bregdetare. Por ka raste që gjueti të kafshëve të egra zhvillohet edhe në zonat malore, kryesisht nga gjuetarët vendas apo individë të ndryshëm, të cilët nuk njohin dhe nuk respektojnë rregullat dhe statusin e zonës.

5. Infrastruktura rrugore dhe e shërbimeve e përkeqsuar dhe e papërshtatshme, vështirëson kryerjen detyrave, ardhjen e vizitorëve, të pushuesve dhe administrimin e zonave të mbrojtur. Ndërhyrje përmirësuese janë bërë në disa rrugë kryesore dhe të dyta, por ende nuk janë të plota në rrugët e kategorisë së tretë dhe të përmirësimit e shtimit të rruginave (shtigjeve) për kalimin e vizitorëve dhe të turistëve, pasi kërkojnë projekte specifike dhe fonde të veçanta. Me krijimin e AKZM më të pranishme po bëhen vendosja e sinjalistikës së përshtatshme dhe të nevojshme sipas ZM.

6. Ndotja nga mbetjet mbetet në një shkallë të lartë dhe përbën një problem kombëtar. Thuhet në të gjitha bashkitë e vendit mungojnë vendgrumbullimet e mbetjeve urbane sipas standarteve të kërkuara. Edhe ato vende që ekzistojnë janë të pastuduara. Ka edhe raste kur ato ndodhen pranë burimeve ujore që furnizojnë popullsinë ose pranë lumenjëve e përrenjëve, nëpër pyje e laguna, duke përbërë rrezik të madh kontaminimi. Kjo dukuri po bëhet shqetësim edhe për rrjetin e zonave të mbrojtura të vendit, veçanërisht në situatën e shtimit të numrit të vizitorëve në to apo dhe të shërbimeve. Po kështu, djegia e mbeturinave pranë qëndrave të banimit apo zonave turistike përbën një rrezik të madh për banorët dhe vizitorët, pasi lirohen gazra majft toksike (dioksina). Mungojnë masat ndërgjegjëse për komunitetin.

7. Ndotja e ujërave vihet re kudo. Nuk ka ende sime të mjaftueshme të trajtimit të ujërave të zeza, duke i shkarkuar ato direkt në ujra sipërfaqësore dhe në dete, lumenjë apo liqene, ndonëse janë bërë disa hapa. Në shumicën e trupave ujore niveli i ndotjes është në përmasa alarmante. Mungesa e metodave të përshtatshme të asgjësimit apo depozitimit të mbetjeve të ngurta ka rritur mjaft trysinë mbi cilësinë e ujërave sipërfaqësore. Po kështu rritja e aktiviteteve sociale,

ekonomike, turistike apo dhe shtimi i numrit të vizitorëve në zonat e mbrojtura po shton shqetësimin e ndotjes së territorit dhe të ujërave të tyre.

8. Menaxhimi joefektiv i aktiviteteve rekreative, mungesa e standartit të shërbimeve rekreative, mungesa e menaxhimit të vizitorëve ditor dhe mbetjeve të ngurta që prodhohen nga vizitorët në ZM duke sjellë si rrjedhojë përkeqësimin e peizazhit dhe vlerat skenike në zonat më të preferuara nga vizitorët. Kjo dukuri më problematike paraqitet në parqet kombëtare dhe në ZM liqenore dhe bregdetare. Njësitë e qeverisjes vendore, të cilët, veçse kanë vendosur ndonjë postoblok për të mbledhur taksat, nuk kanë ndërmarrë si duhet veprime për pastrimin e territorit apo dhe parkimin e makinave, detyrë e tyre sipas ligjit. Tashmë qeveria e re, ka parashikuar riorganizimin e strukturave të Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit dhe priten zhvillime në kahje pozitive, në lidhje me aspektet e sipërcituar.

9. Një nga pikat më të nxehta të zhvillimeve të viteve të fundit dhe që kundërshtojnë administrimin e duhur të Zonës së Mbrojtur mbetet parandalimi i veprimtarive të paligjshme, kryesisht të ndërtimeve pa leje. Ky problem ka qënë dhe mbetet shqetësim serioz për të gjithë. Të tilla shqetësime janë evidentuar në të gjitha territoret e zonave të mbrojtura dhe parqet kombëtare. Pas krijimit të AKZM, aktualisht kjo situatë duket në përmirësim e sipër.

10. Prezenca e shpeshtë e hidrocentraleve të cilët janë ndërtuar ose janë në proces ndërtimi, në zonat e mbrojtura dhe parqet kombëtare, numri i tyre dhe sidomos devijimi i ujërave natyrore apo ndërtimi i disa HEC-ve në një rrjedhë, përrua apo lumë, është një çështje e rëndësishme për t'u marrë në konsideratë, pasi ka pasoja të rënda dhe të pakthyeshme për biodiversitetin, habitatet dhe llojet floristike me faunistike. Rreste me tipike janë HEC-t në parqet kombëtare, etj.

11. Problemet e pronësisë dhe të kthimit e kompesimit të pronave dhe mos respektimi si dhe sa duhet i ligjit ndihen më tepër edhe në zonat e mbrojtura dhe të ndjeshme bregdetare e turistike, kryesisht në të gjitha zonat ligatinore, etj.

12. Guroret dhe minierat përbëjnë një dukuri tepër negative në shkatërimin e natyrës e të peizazhit, të habitateve dhe zvogëlimin e tyre. Problem është prania e disa gurore në parqet kombëtare dhe disa ZM, të cilat po dëmtojnë peizazhin e parkut a të zonës së mbrojtur, gjendjen ekologjike të mjedisit përreth tyre dhe po krijojnë shqetësime për banorët dhe vizitorët.

Po kështu problem mbeten minierat ekzistuese dhe ato të rinovuara, të cilat ndodhen brenda ZM-ve. Me gjithë aksionet e organizuara herë pas herë nga strukturat e ministrisë ky problem nuk po gjen rrugëzgjdhjen e duhur.

Siç shihet problemet janë nga më të ndyshme dhe nuk mund të përballohen vetëm nga AdRZM e sapo krijuara. Detyra dhe përgjegjësi për një mbrojtje dhe përdorim të qëndrueshëm nga pikëpamja ekologjike, ekonomike dhe sociale, të kësaj pasurie kombëtare, kanë dhe ndajnë edhe institucionet e tjera shtetërore, veçanërisht pushteti vendor. Mjaft nga problemet janë në kompetencën e tyre për t'u zgjidhur, për të cilat duhet të rritet bashkëpunimi për konsolidimin e menaxhimit të zonave të mbrojtura me AdRZM dhe palët e tjera të interesuara.

Është e vërtet që bashkëpunimi dhe koordinimi i veprimeve nga institucionet përgjegjëse dhe pushteti vendor me administratat e zonave të mbrojtura nuk ka qënë në nivelet e duhura. Por, theksojmë se në punën e saj administrata për administrimin e ZM-ve, u referohet vetëm dispozitave ligjore në fuqi. Dispozita ligjore në mjaft raste nuk njihen e zbatohen sa e si duhet nga strukturat e

reja të njësive të qeverisjes vendore, pas ndarjes së re administrative, por edhe nga disa institucione të tjera shtetërore.

Me gjithë përkjekjet e bëra për arritjen e objektivave të caktuara, në punën e administratave të ZM dhe të strukturave përkatëse të mjedisit, në Bashki ende vërehen disa të meta e dobësi, në drejtim të marrjes më mirë të përgjegjësiave për zbatimin e detyrave të ngarkuara me dispozitat e ligjit për zonat e mbrojtura dhe në vendimet e qeverisë, për ruajtjen e administrimin cilësor të ZM-ve, për kontrollin dhe parandalimin e dëmtimeve e të degradimeve, për të njohur e zbatuar konceptet e reja administruese e menaxhuese dhe përcjelljen e tyre si duhet të komuniteti.

Drejtnesit dhe personeli i tyre me më këmbëngulje duhet të arrijnë bashkëpunimin efektiv ndërmjet tyre si dhe me institucionet kërkimore e shkencore, shkollat, komunitetin, me OJF-t mjedisore, biznesin, median, etj.

QËLLIMI DHE METODOLOGJIA

Qëllimi kryesor i anketimit është identifikimi dhe vlerësimi që lidhet me njohjen e problematikave aktuale që shqetësojnë dhe shoqërojnë ruajtjen, administrimin dhe menaxhimin e Zonave të Mbrojtura dhe të burimeve të tyre natyrore.

Në këtë proces duhet të bëjmë kujdes dallimin midis Monitorimit dhe Vlerësimit.

Monitorimi, është një proces i vazhdueshëm, që fillon me miratimin e zonës së mbrojtur. Nëpërmjet monitorimit bëhet e mundur përputhja ndërmjet objektivave, politikave dhe projekteve që janë shprehur tek plani i menaxhimit të zonës së mbrojtur. Ky proces bën të mundur nxjerrjen e faktorëve pozitiv dhe negativ që ndikojnë gjatë zbatimit të planit të ZM.

Vlerësimi, është një analizë e hollësishme e veprimtrive që zhvillohen në një ZM, ku informacioni i siguruar krahason ndikimet aktuale dhe të ardhshme si dhe mat në mënyrë sistematike eficientën dhe qëndrueshmërinë e ndërhyrjeve konkrete nëpërmjet rezultateve dhe regjestrave përkatës.

Procesi i vlerësimit të planit do të kryhet nga ministria, AKZM dhe institucionet vartëse prej tyre, si dhe nga OMSHC-t, të cilat do të:

- Përcaktojnë efektivitetin e ndërhyrjes.
- Identifikojnë dhe masim impaktin e tyre, anë të positive, negative dhe rekomandime për përmirësime.
- Promovojnë kulturën e tëmësuarit, duke u fokusuar në përmirësimin e shërbimeve/produkteve në një ZM.
- Promovojnë shtimin e aktiviteteve të suksesshme tradicionale dhe me bazë natyrën.
- nxjerrin mësim apo rekomandime për të përmirësuar procesin e hartimit/planifikimit dhe të zbatimit të ndërhyrjeve në të ardhmen në ZM.

Në rastin tonë, identifikimi dhe vlerësimi i faktorëve dëmtues dhe i kërcënimeve për biodiversitetin dhe ruajtjen e zonës së mbrojtjes, duhet të ndërmerret në bashkëpunim të ngushtë me grupet e interesit, me OJF-t e përzgjedhur për secilën ZM të marrë në studim, me administratat e zonave të mbrojtura dhe me strukturat përkatëse në bashki.

Vlerësimi i situatës aktuale duhet të jetë rezultat i takimeve dhe i investigimeve në terren të organizuara me përfaqësues komuniteteve, kryepjehtë, administratorët e njësive administrative, të bizneseve, shkollat, OJF-ve mjedisore, administratat vendore dhe të AdRZM, etj. Nëpërmjet këtyre takimeve do të sigurohet një pamje e përgjithshme të problemeve ekzistuese dhe potenciale në zonën e mbrojtur, të cilat kanë ndikim në biodiversitet, ekosisteme, peizazhe, burimet natyrore dhe në zhvillimin vendor social-ekonomik.

Për të patur një ecuri të unifikuar dhe sukses të këtij procesi duhet që organizatat e RrMN së bashku me OJF-t partnere dhe Administratat e ZM, për secilën ZM të përzgjedhur do të organizojnë nga dy takime në terren si dhe një takim përmbyllës për të pasqyruar gjetjet, problematikën, konkluzionet dhe hartëzimin e impakteve negative në ZM e përzgjedhura.

Gjithashtu, në këto takime, paraprakisht mund të bëhet edhe një pasqyrë e përgjithshme e Pikave të Forta, Pikave të Dobëta, Mundësive dhe Kërcënimeve për secilën zonë të mbrojtur. Kjo pasqyrë është e vlefshme për theksimin e potencialeve të zonës, identifikimit të çështjeve që duhet të përmirësohen ose shmangen në menaxhimin e ardhshëm; përcaktimin ekologjik dhe social-ekonomike të kërcënimeve dhe mundësitë e zhvillimit në të ardhmen, si dhe për të marrë një kuadër të prioriteteve kryesore në zonën e mbrojtur.

Të dhënat që do të grumbullohen, për vlerësimin e mangësive, duhet të fokusohen mbi një grup elementesh të biodiversitetit, të cilët shërbejnë edhe si indikatorë të analizës, por dhe objektiva për matjen e suksesit të ruajtjes dhe menaxhimit të ZM. Po kështu, të dhënat e grumbulluara, do shërbejnë për të krahasuar ZM dhe me llojet që duan mbrojtje. Idealisht duhet përfshirë përhapja aktuale, gjendja dhe tendencat e elementeve të biodiversitetit.

Hartografimi i të gjitha impakteve negative që lidhen me menaxhimin e ZM është i vështirë pasi kërkon përvojë, kohë, mjete dhe ekspertizë shkencore, kështu që analiza do të bazohet tek të dhënat më kryesore, më të prekshme nga të gjithë aktorët, tek problematika aktuale që shqetësojnë dhe shoqërojnë ruajtjen dhe mirëmenaxhimin e ZM dhe të burimeve natyrore bashkëshoqëruese të tyre, bazuar në dispozitat ligjore në fuqi.

Një analizë e mirë mangësish duhet të nënvizojë prioritetet që duhen adresuar dhe sugjerime për veprimet e nevojshme. Identifikimi i prioriteteve nënkupton ndërmarrjen e disa hapave të ndryshëm vlerësimi. Hartografimi i presioneve dhe kërcënimeve ndaj zonave të mbrojtura ekzistuese dhe ekosistemeve të pambrojtura, njëherazi shërben edhe për të identifikuar veprimet emergjente që duhen marrë për kërcënimet ndaj sistemit të zonave të mbrojtura të vendit.

Ekzistojnë disa opsione të ndryshme për grumbullimin dhe përdorimin e të dhënave për të identifikuar mangësitë në sistemin e rrjetit të zonave të mbrojtura. Por është zgjedhur metodologjia e pyetësorit.

Kjo metodologji jep drejtimet kryesore mbi administrimin e ZM dhe rolin që kanë OMSHC-t për përmirësimin e menaxhimit dhe mënjanimin e impakteve negative në këtë proces, në kuadër të integrimin dhe të arritjes së standarteve të Bashkimit Evropian.

Zbatimi i kësaj metodologjie dhe identifikimi i ndikimeve kryesore mbi ZM e përzgjedhura do të ndihmojë në vendimmarrjet nga organizatat e ndryshme, AdRZM, Bashkia, media dhe publikun e

gjërë për t'i kushtuar më shumë vëmendje menaxhimit të ZM dhe arritjeve të kritereve të BE-së në këtë fushë, në mënyrë që të kemi një Rrjet të ZM të Shqipërisë sa më dinjitoz, nga ku do të sigurohet ruajtja e natyrës, biodiversiteti, habitatet, peizazhi, përmirësimi i jetesës së banorëve, nëpërmjet përdorimit të qëndrueshme të burimeve natyrore si dhe forcimin e bashkëveprimit gjithë përfshirës për ruajtjen e natyrës.

Metodologjia do të bazohet në harmonizimin e treguesve cilësor dhe sasiorë që do të grumbullohen në terren, mbi bazën e opinioneve të personave të anketuar. Gjithashtu, metodologjia mbështetet në “përqasjen pjesëmarrëse” me synim gjithëpërfshirjen e grupeve të interesit dhe në hartëzimin e problematikës kryesore, veçanërisht të impakteve negative të ruajtjes dhe menaxhimit të ZM.

Aktivitetet e parashikuara për t'u realizuara gjatë anketimit, sipas kësaj metodologjie, përfshijnë:

1. Hartimin dhe strukturimin e pyetësorit.
2. Realizimin e pyetësorit me personat dhe grupet e interesit që jetojnë brenda dhe në afërsi të ZM.
3. Identifikimin dhe organizimin e takimeve me personat dhe grupet e interesit që do të intervistohen.
4. Krijimin e bazës së të dhënave dhe përpunimin statistikor të pyetësorit.
5. Përgatitja, diskutimi dhe dorëzimi i draft Raportit mbi rezultatet e anketimit, nga secila organizatë e RrMN.
6. Bazuar në rezultatet dhe konkluzionet e raporti do të bëhet edhe hartëzimi i impakteve negative për secilën zonë të mbrojtur të përzgjedhur, përkatësisht nga organizatat e RrMN.
7. Organizimi i një seminari kombëtar mbi rezultatet përfundimtare, arritjet dhe rekomandimet.

Gjatë procesit të identifikimit dhe analizimit të problemeve kryesore dhe të impakteve negative në menaxhimin e zonave të mbrojtura, duhet të mbështetemi edhe në dispozitat e ligjit nr. 81, datë 04.05.2017 “Për zonat e mbrojtura”, në lidhje me veprimtaritë e lejuara, të ndaluara dhe që kërkojnë leje, sipas kategorive të zonave të mbrojtura, dhe konkretisht:

1. Neni 1, Objekti dhe fusha e zbatimit, pika 1. gërma a), b), c);
2. Neni 2, Qëllimi, gërma a), b), c), ç);
3. Neni 9, Objektivat e shpalljes së territoreve si zona të mbrojtura, gërma a), b), c), ç), d), dh, e), f);
4. Neni 10, Shpallja e zonave të mbrojtura, pika 5, gërma a), b), c), ç), d);
5. Neni 13, Ndarja në nënzona të territorit të zonës së mbrojtur kombëtare;
6. Neni 16, Parku kombëtar (Kategoria II), pikat 2, 3, 4, 5, 6 e 7;
7. Neni 17, Monument natyre (Kategoria III), pikat 1, 2 e 3;
8. Neni 19, Rezervat natyror i menaxhuar/park natyror (Kategoria IV), pikat 1, 2, 3, 4 e 6;
9. Neni 20, Peizazh i mbrojtur (Kategoria V), pikat 1, 2, 3, 4, 5 e 6;
10. Neni 24, Parqet natyror bashkiak (Kategoria IV), pikat 1, 2 e 4;
11. Neni 26, Zonë veçanërisht e mbrojtur si habitat i llojeve të shpendëve ujorë (zonat Ramsar) dhe Zonat e rëndësishme për zogjtë (IBA), pikat 1, 3, 4 e 5;
12. Neni 27, Rezervat e biosferës, pikat 1, 2 e 4;
13. Neni 33, Veprimtaritë që lejohen pasi të jenë pajisur me miratim paraprak, pikat 1, 2 e 3;
14. Neni 42, Hartimi dhe miratimi i planit të menaxhimit të zonës së mbrojtur, pikat 1, 2 e 5;
15. Neni 46, Pyjet, kullotat, ujërat dhe pasuritë e tjera natyrore brenda zonave të mbrojtura,

pikat 1, 2, 3, 4 e 5;

16. Neni 47, Zonimi i territorit të zonës së mbrojtur;
17. Neni 48, Nënzona qendrore, pikat 1, 2 e 3;
18. Neni 49, Nënzona e përdorimit tradicional dhe të qëndrueshëm, pika 1;
19. Neni 50, Nënzona e rekreacionit, pikat 1 e 2;
20. Neni 51, Gjuetia është e ndaluar në të gjitha kategoritë e zonave të mbrojtura mjedisore;
21. Neni 52, Pronësia mbi zonat e mbrojtura, pikat 1, 2 e 3;
22. Neni 53, Pronësia private brenda zonave të mbrojtura;
23. Neni 56, Veprimtaritë në zonat e mbrojtura, pikat 1, 2, 3 e 4;
24. Neni 60, Monitorimi i veprimtarisë në zonat e mbrojtura, pikat 1, 2, 3, 4 e 5;
25. Neni 61, Programet kërkimore kombëtare në zonat e mbrojtura;
26. Neni 62, Procesi i edukimit brenda zonave të mbrojtura;
27. Neni 63, E drejta e publikut për pjesëmarrje aktive në planifikimin e përdorimit të burimeve natyrore të zonës së mbrojtur;
28. Neni 64, Detyrimi i publikut për të ruajtur zonat e mbrojtura;
29. Neni 65, Mbledhja e materialeve biologjike e mostrave nga mjediset në zonat e mbrojtura;
30. Neni 73, Të drejtat e fituara, pikat 1, 2, 3, 4, 5 e 6.

Veç kësaj për procesin e identifikimit dhe analizimit të problemeve kryesore dhe të impakteve negative në menaxhimin e zonave të mbrojtura, duhet të këshilloheni edhe me planet e menaxhimit për zonat e mbrojtura të marra në studim.

Janë hartuar dhe miratuar plane menaxhimi për: 1. PK “Mali i Dajtit”, 2. PM “Mali me Gropa-Bizë-Martanesh”, 3. RNM “Liçeni i Shkodrës”, 4. PN “Korab-Koritnik”, 5. PK “Divjakë-Karavasta”, 6. PK “Prespa”, 7. PK “Bredhi i Hotovës-Dangëlli”, 8. PK “Llogara&Karaburun” dhe 9. PM “Vjosë-Nartë”.

Janë hartuar, por të pamiratuara planet e menaxhimit për: 1. PK “Lugina e Valbonës”, 2. PM “Lumi i Bunës-Velipojë”, 3. PK “Qafë Shtamë”, 4. PNR “Liçeni i Ulzës” dhe 5. PK “Shebenik-Jabllanicë”.

Nuk janë hartuar plane menaxhimi për: 1. PK “Bredhi i Drenovës” dhe 2. MN “Bredhi i Sotirës”.

Metodologjia do të zbatohet mbi bazën e organizimit të takimeve dhe të shpërndarjes së informacionit me publikun në tërësi dhe me grupet e interesit në veçanti, të cilët kanë akses të drejtëpërdrejtë në përmirësimin e statusit dhe të menaxhimit të ZM.

Pas takimeve dhe plotësimit të pyetësorit për ZM e përzgjedhura rezultatet do të vlerësohen dhe analizohen në mënyrë që të hartohet dhe zbatohet raporti me rekomandime të qarta, me qëllim përmirësimin e aftësive të OJF-ve dhe stafit të administratave përkatëse në procesin e ruajtjes dhe mirëmenaxhimit të Rrjetit të ZM-ve.

Secila organizatë e RrMN, pas analizave e plotësimit të pyetësorit, do të hartojë raportin përkatës dhe INCA raportin përfundimtar në shkallë vendi.

Pjesë kryesore e raportit do të jetë hartëzimi i impakteve negative, sipas ZM të përzgjedhura. Secila organizatë e RrMN do të kryejë hartëzimin për ZM e planifikuara, duke i pasqyruar impaktet negative në harta dixhitale në formatin A₀ dhe INCA do të kryejë hartëzimin në shkallë vendi për

16 ZM e përzgjedhura, në hartë dixhitale, të cilat do të pasqyrohen edhe në takimin përmbyllës të fazës së parë të projektit.

Treguesit që do të sigurohen, nga zbatimi i kësaj metodologjie, do të bazohen në të dhënat që do mblidhen nga organizatat e RrMN së bashku me OJF-t partnere dhe AdRZM, gjatë takimeve dhe anketimit në terren, në periudhën Shtator-Dhjetor 2017, në kuadër të projektit **”Promovimi dhe advokimi i menaxhimit të qëndrueshëm të burimeve dhe vlerave natyrore në zonat e mbrojtura”**, të mbështetur nga programi SENiOR-II **”Mbështetje për Organizatat Mjedisore të Shoqërisë Civile në Shqipëri”**, që zbatohet nga REC-Shqipëri.

INTERVISTIMI

Ky anketim do të realizohet në 16 ZM pilote: Parku Kombëtar “Mali i Dajtit” (Tiranë, Durrës), Peizazhi i Mbrojtur “Mali me Gropa-Bizë-Martanesh” (Tiranë, Dibër), Rezervati Natyror i Menaxhuar “Liqeni i Shkodrës” (Shkodër), Peizazhi i Mbrojtur “Lumi Bunës-Velipojë” (Shkodër), Parku Natyror “Korab-Koritnik” (Kukës), Parku Kombëtar “Lugina e Valbonës” (Kukës), Parku Kombëtar “Bredhi i Hotovës-Dangëlli” (Gjirokastrë), Monumenti i Natyrës “Bredhi i Sotirës” (Gjirokastrë), Parku Kombëtar “Llogara-Karaburun” (Vlorë), Peizazhi i Mbrojtur “Vjosë-Nartë” (Vlorë), Parku Natyror Rajonal “Liqeni i Ulzës” (Mat), Parku Kombëtar “QafëShtamë” (Durrës), Parku Kombëtar “Bredhi i Drenovës” (Korçë), Parku Kombëtar “Prespë” (Korçë), Parku Kombëtar “Divjakë-Karavasta” (Fier, Tiranë) dhe Parku Kombëtar “Shebenik-Jabllanicë” (Elbasan, Dibër).

Instrumenti kryesor i metodologjisë së anketimit do të jetë “Pyetësi anketues”. Anketimi do të kryhet me anë të pyetësorëve që përmbajnë 22 pyetje, nga fushat kryesore që prekin 16 ZM të përzgjedhura.

Parashikohet që për secilën Zonë të Mbrojtur të përzgjedhur duhet të përdoren rreth 100 pyetësor (në rastin e ZM-ve me sipërfaqe dhe numër banorësh të konsiderueshëm) dhe rreth 50 pyetësorë për rastet e tjera, nga organizatat e RrMN dhe OJF-t e partnere për çdo ZM pilote të përzgjedhur.

Në pyetësorparashikohen kryesisht fushat në lidhje me: Informacionin bazë rreth ZM dhe vlerat e saj; Planifikimi dhe menaxhimi i ZM; Vendimmarrja dhe ndikimi në të; Komunikimet dhe veprimtaritë ndërgjegjësuëse, edukuese dhe promovuese; Veprimtaritë dhe zhvillimi ekonomik e social.

Përgjigjet e pyetësorëve do të përdoren vetëm për qëllimet e hartimit të raportit dhe të synimeve të projektit. Ato do të përdoren për të rekomanduar hapat e ardhshëm drejt përmirësimit të ruajtjes dhe menaxhimit të ZM, forcimit të kapaciteteve të stafit të ZM në nivel qendror dhe lokal (Ministria e Turizmit dhe Mjedisit dhe Bashkia), përmirësimin e cilësisë së ZM si dhe të forcimit të bashkëpunimit dhe të pjesëmarrjes së komuniteteve në procesin e administrimit dhe të përfitimeve nga ZM.

Për këtë çdo organizatë e RrMN, në bashkëpunim dhe me OJF e përzgjedhura, do të caktojnë anëtarë dhe numrin e pyetësorëve që do plotësohen prej tyre. Çdo anëtar do të caktohet një nga grupet e interesit për të kryer anketimin dhe plotësuar pyetësorin p.sh.: Banorët, Shkollat, Biznesin, Gratë, Peshkatarët, Median, Blegtorët, Shoqatat e përdoruesve të pyjeve dhe kullotave, kryetarët e fshatrave, etj., mbështetur në karakteristikat e interesit të grupeve që veprojnë në ZM.

Përmbajtja e pyetjeve është në harmoni me informacionin që është parashikuar për t'u mbledhur si dhe formën e komunikimit, që duhet të përdoret me të intervistuarin.

Pyetësi plotësohet drejtëpërsëdrejti nga vetë i intervistuari ose dhe me ndihmën e përfaqësuesit të caktuar nga organizata, duke e pyetur intervistuesin dhe shënuar përgjigjen e tij.

Pyetjet janë të qarta dhe që nuk do të sjellin vështirësi për të intervistuarin. Të dhënat që kërkohen nuk janë shumë të karakterit përgjithësues, por të drejtëpërdrejta për ZM dhe të kuptueshme për secilën grupmoshe që do të intervistohet.

Në hartimin e pyetjeve janë patur parasysh dhe diferencat në nivelin e të intervistuarëve moshë, profesioni, arsimi, interesi i tyre për ZM, lehtësia për zgjedhjen e përgjigjeve, si dhe shmangjen e keqkuptimeve apo dhe të reagimeve të tyre ndaj këtij pyetësi.

Pyetjet janë të thjeshta me një përgjigje "PO" ose "JO" ose "Nuk e di". Janë planifikuar pyetje dhe me zgjedhje alternative si dhe me shumë përzgjedhje nga i intervistuari, këto në vartësi të njohurive dhe vullnetit të tij. Pra të intervistuarëve u jepet mundësi zgjedhjeje mes alternativave, për të marrë mendimin personal të të intervistuarëve rreth çështjes së administrimit dhe menaxhimit të ZM.

Lista e pyetjeve shoqërohet dhe me hapsira (kuti) për të shënuar me shënja apo dhe duke e plotësuar me shkrim përgjigjen.

Administrimi i pyetësorit do të realizohet në mënyrë rastësore, në bazëtëkonsultave ditore të zhvilluara në secilën ZM me të intervistuarit.

Intervistuesit duhet të bëjnë kujdes me vështirësitë që mund të hasin për realizimin e anketimit, të cilat lidhen kryesisht me koordinimin e përditshëm të takimeve, sipas grupmoshave.

Në krye të pyetësorit do të vendoset:

Emri dhe Statusi i ZM së përzgjedhur.

Emri i Organizatës së Rrjetit të Mbrojtjes së Natyrës

Emri i OJF-s partnere e përfshirë në këtë proces, sipas ZM të përzgjedhur që do të plotësojnë pyetësin, bazuar në kërkesat parashkruara.

Çfarë përfaqëson i intervistuari (sipas grupeve të interesit).

Koha e kryerjes së intervistës.

Plotësimi i pyetësorit do të bëhet duke marrë në konsideratë palët e intresuar dhe grupet e tjera që kryejnë veprimtari në territorin e ZM apo dhe në zonat në afërsi të saj dhe që kanë ndikime mbi ZM, si: Komuniteti (Banorët), Shkollat, Biznesi, Gratë, Blegtorët, Peshkatarët, Operatorët turistike, OJF-mjedisore, Kryetarët e fshatrave dhe Media.

Të dhënat duhet të plotësohen në vend, sipas kërkesave të pyetësorit, duke siguruar që të intervistohen një numër i larmishëm të grupmoshave dhe të meshkujve e femrave.

Gjatë intervistimit duhet bërë kujdes që të ruhet anonimiteti i të intervistuarëve.

Puna kryesore e këtij pyetësi është përcaktimi dhe listimi i të gjitha problemeve dhe aktiviteteve që kanë impakt në territorin e zonës së mbrojtur. Pas kësaj çdo i intervistuar mbi bazën e listimit të problemeve dhe të aktiviteteve me impakt negativ në zonën e mbrojtur do të përcaktojë edhe impaktet që kanë risk potencial (niveli i dëmtimit) mbi ZM, duke i klasifikuar:

1. **Impakt tjetërsues i parikthyeshëm**, ku masat e marra nuk mund të rehabilitojnë dhe ta kthejnë në gjendjen e më parshme;

2. **Impakt shumë i rëndë**, kur dëmtimi është deri në 90%, dhe kërkohen shumë fonde dhe kohë për risjelljen e dëmtimit në gjendjen e më parshme;

3. **Impakt i rëndë**, kur dëmtimi është deri në 70%, dhe kërkohen shumë fonde dhe kohë për përmirësimin e situatës;

4. **Impakt mesatar**, kur dëmtimi është deri në 50%, dhe kërkohen fonde dhe përmirësimi i situatës është plotësisht i mundshëm; dhe

5. **Impakt i dobët**, kur dëmtimi është deri në 20%.

Një marzh i caktuar gabimi është i pritshëm nga anketimi, për shkak të kthimit të shifrave në përqindje, gabimeve në njehje të numër të vogël të pyetësorëve nga personat që i plotësojnë ato, dhe ndonjë rast nga moskuptimi të pyetjes nga plotësuesi i pyetësit.

PYETËSOR PËR ZONAT E MBROJTURA

EMËRTIMI ZYRTAR I ZONËS SË MBROJTUR:

Parku Kombëtar “Divjakë-Karavasta”

STATUSI I ZONËS SË MBROJTUR:

Park Kombëtar, Kategoria II (IUCN)

ORGANIZATA E RRJETIT PËR MBROJTJEN E NATYRËS:

Instituti për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri (INCA)

ORGANIZATA PARTNERE:

Shoqata “Mirëqeverisja e Ekosistemeve Natyrore” (MEN)

INTERVISTUESI:

Profesioni/Çfarë përfaqëson: _____

DATA E KRYERJES SË INTERVISTËS:

PËRMBAJTJA E PYETJEVE

1. Grupmoshat e përfshira në anketim

Intervistuesit do të ndahen në 4 grupmosha kryesore:

Grupmoshat	F	M
16 – 30		
31 – 45		
46 – 60		
Mbi 61		
Totali		

2. A e keni dëgjuar që zona juaj ka statusin e “Zonës së Mbrojtur?”

I intervistuari duhet të zgjedhi një nga këto alternative, dhe të vendos në kutinë përkatëse shënjën “+”.

a. PO	
b. JO	
c. Nuk e di	
d. Refuzon	

Nëse PO, nga e keni marrë këtë informacion?

I intervistuari që shprehet “PO”, duhet të vendosi në kutitë përkatëse shënjën “+” për alternativat nga e kanë marrë informacionin si dhe shtoni të tjera.

a. Nga pjesëmarrja në aktivitetet promovuese të zhvilluara në zonë.	
b. Kini qënë pjesëmarrës në procesin e shpalljes së ZM.	
c. Radio	
d. Tv	
e. Gazeta	
f. Materiale të ndryshme promovuese	
g. Miqtë	
h. OJF-mjedisore	

i. Administrata e Zonës së Mbrojtur	
j.	

3. Sa e rëndësishme është ruajtja e Zonës së Mbrojtur (ZM)?

I intervistuari në kutinë përkatëse duhet të vendosi shënjën “+” për alternativën e zgjedhur.

a. Shumë e rëndësishme	
b. Disi e rëndësishme	
c. Nuk është e rëndësishme	

4. A ka plan të miratuar për menaxhimin e zonës së mbrojtur?

I intervistuari në kutinë përkatëse duhet të vendosi shënjën “+” për alternativën e zgjedhur.

a. PO	
b. JO	
c. Nuk e di	

Nëse PO. Si është zbatuar ai?

a. Sumë mirë	
b. Mirë	
c. Mjaftueshëm	
d. Dobët	

5. A mendoni se Rrjeti i ZM është prioritet në politikën shqiptare?

I intervistuari në kutinë përkatëse duhet të vendosi shënjën “+” për alternativën e zgjedhur.

a. Po	
b. Jo	
c. Nuk e di	

6. A organizohen takime të rregullta nga administrata e parkut për e ruajtjen dhe administrimin e ZM?

I intervistuari në kutinë përkatëse duhet të vendosi shënjën “+” për alternativën e zgjedhur.

a. Jo, fare	
b. Një herë në vit	
c. Dy herë në vit	
d. Takime të shpeshta	

7. Si e vlerësoni menaxhimin e zonës së mbrojtur këto vitet e fundit?

I intervistuari duhet të zgjedhi një nga këto alternative, dhe të vendos në kutinë përkatëse shënjën “+”.

a. Shumë e mirë	
b. E mirë	
c. Mjaftueshëm	
d. E dobët	
e. Nuk e di	

8. Cili është mendimi juaj për punën e strukturave të Bashkisë në lidhje me ruajtjen dhe përdorimin e burimeve natyrore të zonës së mbrojtur?

I intervistuari duhet të zgjedhi një nga këto alternative, dhe të vendos në kutinë përkatëse shënjën “+”.

a. Shumë e mirë	
b.E mirë	
c. Mjaftueshëm	
d.E dobët	
e. Nuk e di	

9. Ç’farë do të donit të përmirësonit në menaxhimin e zonës tuaj të mbrojtur?

I intervistuari duhet të zgjedhi alternativat, shtoni të tjera si dhe të vendos në kutinë përkatëse shënjën “+”.

Çështja që duhet përmirësuar	Po	Jo
a. Menaxhimi i zonës		
b. Përfshirja e komunitetit		
c. Pjesëmarrje publike		
d. Komunikimi		
e. Vizibilitetit i zonës		
f. Aspektet sociale		
h.Rritjen e përfitimeve ekonomike		
ij.Mbrojtjen e burimeve ujore		
j.Mbrojtjen e Biodiversitetit		
k.		
l.		
m.		

10. Si e vlerësoni nivelin e përfshirjes Tuaj në punët e zonës së mbrojtur?

I intervistuari duhet të zgjedhi një nga këto alternative, dhe të vendos në kutinë përkatëse shënjën “+”.

a.Nuk jam përfshirë	
b.Të ulët	
c. Mjaftueshëm	
d.Të lartë	
e.Plotësisht i përfshirë	

11. A jeni përfshirë në ndonjë aktivitet menaxhues në ZM?

I intervistuari duhet të zgjedhi alternativën, dhe të vendos në kutinë përkatëse shënjën “+”.

a.PO	
b.JO	

Nëse PO, tregoni aktivitetin ku Ju jeni përfshirë:

12. A Ju (për OJF-të) kërkojnë mendimin tuaj mbi çështjet në lidhje me aktivitetet që zhvillonin në ZM?

I intervistuari duhet të zgjedhi alternativën dhe vendos në kutinë përkatëse shënjën “+”.

a.PO	
b.JO	

13. Cili është mendimi juaj për zbatimin e ligjshmërisë në lidhje me ruajtjen dhe menaxhimin e zonës së mbrojtur?

I intervistuari duhet të zgjedhi një nga këto alternative, dhe të vendos në kutinë përkatëse shënjën “+”.

a. Shumë i mirë	
b. I mirë	
c. Mjaftueshëm	
d. I dobët	
e. Nuk e di	

14. Nga pikëpamja Juaj, listoni se cilat janë 5 vlerat më të rëndësishme të ZM?

I intervistuari, në dijeninë e tij, duhet të listojë 5 pasuritë natyrore më të rëndësishme që përmban ZM.

1.
2.
3.
4.
5.

15. Shënoni përfitimet më të rëndësishme social-ekonomike-ekoturistike që zona e mbrojtur ofron për komunitetin lokal.

I intervistuari, në dijeninë e tij, duhet të listojë përfitimet më të rëndësishme që ofron ZM.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

16. Identifikoni dhe listoni problemet me impakt negativ, të cilat dëmtojnë më rëndë mjedisin, biodiversitetin dhe statusit e ZM?

I intervistuari, sipas njohjes së tij, duhet të identifikojë dhe listojë problemet që dëmtojnë mjedisin dhe biodiversitetin e ZM.

1.
2.
3.
4.
5.

6.
7.
8.
9.
10....

17. Listoni veprimtaritë me impakt negativ, sipas riskut potencial(nivelit të dëmtimit)të tyre?

I intervistuari shkruan impaktet negativesipas riskut potencial dhe vendos edhe shënjën “+”.

Nr.	Veprimtaritë	Tjeterësues	Shumë i rëndë	I rëndë	Mesatar	I dobët
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						

18. Cilat janë rreziqet kryesore për zonën e mbrojtur?

I intervistuari duhet të zgjedhi alternativat dhe të vendos në kutitë përkatëse numra rendor (1,2,3,4...) sipas rëndësisë si dhe shtoni të tjera.

a.Zjarret	
b.Prerjet	
c.Zëniet e tokës	
d.Erozioni	
e.Ndotja e mjedisit	
f.Zhvillimi i aktiviteteve intensive (HEC, Gurorë, Minierat, Njësitë e shërbimeve, Ndërtimet e tjera, etj)	
h.	
h.	
i.	
j.	

19. Kush mendoni se janë shkaktarët e dëmtimit dhe ndotjes së mjedisit në ZM?

I intervistuari duhet të zgjedhi një nga këto alternative, dhe të vendos në kutinë përkatëse shënjën “+” si dhe shtoni të tjera.

a.Banorët	
b.Vizitorët	
c.Shërbimet	
d.Nuk e di	
e.	
f.	
h.	

20. A zhvillohen aktivitete ndërgjegjëse, edukuese dhe promovuese në ZM?

I intervistuari duhet të zgjedhi një nga këto alternative, dhe të vendos në kutinë përkatëse shënjën “+”.

a.PO	
b.JO	
c.Nuk e di	

Nëse PO, Cilat janë ato?

21. Sa aktivitete janë kryer me nxënësit në zonën e mbrojtur në kuadër të programeve mësimore apo të orëve të hapura, gjatë një viti?

I intervistuari duhet të vendosë në kutinë përkatëse shënjën “+”, për numrin e aktiviteteve të kryera me nxënësit.

1	
2	
3	
Më shumë se 4	
Asnjë	

22. A janë trajtuar në mediat lokale dhe kombëtare problematikat e menaxhimit të ZM?

I intervistuari duhet të zgjedhi alternativën për secilën nga Mediat dhe të vendosë në kutinë përkatëse shënjën “+”.

MEDIA	Lokale	Kombëtare
a. E trajtuar shumë mirë		
b. Disi e trajtuar		
c. E trajtuar shumë rrallë, me fushata		
d. Nuk është trajtuar asnjëherë		

Ç'FARË DO BËHET METË DHËNAT E GRUMBULLUARA?

1. Grumbullimi i pyetësorëve, sipas zonave të mbrojtura të përzgjedhura.
2. Kontrolli i plotësimit të pyetësorit, sipas kërkesave të metodologjisë.
3. Ballafaqimi i pyetësorit me kërkesat e ligjit “Për zonat e mbrojtura”.
4. Eliminimi i pyetjeve, të cilat nuk janë sipas kërkesave të metodologjisë.
5. Vlerësimi i përgjigjeve, në bazë të përgjigjeve të marra.
6. Analiza e përgjigjeve, sipas kërkesave të çdo pyetjeje.
7. Evidentimi i përgjigjeve pozitiveme atonegative.
8. Identifikimi i problemeve kryesore që ndikojnë në secilën ZM.
9. Evidentimi i impakteve negative, sipas zonave të mbrojtura të përzgjedhura.
10. Evidentimi i impakteve negative, sipas riskut potencial për secilën zonë të mbrojtur.
11. Përgatitja e një përmbledhje të analizës së problemeve kryesore.
12. Bërjen e një analize për të kuptuar kërcënimet, arsyet bazë dhe aktorët.
13. Prioritizimi i kërcënimeve, sipas ZM.
14. Hartimi i grafikeve, sipas pyetjeve dhe përgjigjeve të marra në tabelat përkatëse.
15. Hartëzimi i impakteve negative, për secilën zonë të mbrojtur.
16. Përgatitja e raportit përfundimtar, sipas pyetjeve dhe përgjigjeve të siguruara për secilën zonë të mbrojtur të përzgjedhur dhe nga analiza e kryer.

KONKLUSIONE DHE REKOMANDIME.